

Irratia

Axa Mixa: umeak uhinetako izar

“Dena umeentzat, baina umerik gabe” esaldiaz laburbil daiteke umeentzat egin den irratigintza luzaro gobernatu duen joera. Baina duela lau urte, Bilboko Tas Tas Irrati Librean, Axa Mixa irratsaioa agertu zen, haurrek haurrentzat egindako programa.

ALVARO HILARIO PÉREZ DE SAN ROMÁN

Argazkia: Axa Mixa

ASKO DIRA gosaldu bitartean telebistari so dauden umeak eta beste hainbeste gurasoek gogoko dituzten irratsaioak esne epelarekin batera entzun behar izaten dituztenak. Ohitura horiek saihestu nahian, bestelako eskaintza prestatzen hasi ziren Antonella Fornoni, Begoña Mariscal, Catherine Verbgruggen eta Paloma Migliaccio. “Gure ustez, gosariaren panorama ez zen batere ona. Bestalde, amak izateaz gain, umeekin zerikusia duten beste hainbat arlotan (hezkuntza, hedabideak) ere lan egiten dugu, hau da, egoeraz sobera jabetuta geunden. Eta umeek gosaltzerakoan beste aukera bat izan zezaten, beraiek egindako irratsaioa antolatzea otu zitzaigun”, dio Mariscalek. Hura izan zen Axa Mixaren abiapuntua. Irratsaioa Bilboko Tas Tas Irrati Librean entzun daiteke –baita Arrosa Sareari esker Gasteizko Hala Bedin eta Iruñeko Eguzki Irratian ere– lanegunetan, goizeko zortzietatik zortzi eta erdiak arte; asteburuetan, berriz, hamarretan dago entzungai.

Telebista, edota beraien aburuz oso agresi- boak ziren goizeko irratsaioak saihestea ez zen, baina, irratsaioa egiterakoan finkatu zuten helburu bakarra: euskararekiko grina eta erabilpena sustatzea eta Bilbon diren beste kulturak ezagutaraztea dira beste biak.

“Kontuan izan behar da” dio Migliacciok, “hemen toki askotako haurrak daudela eta beraien kulturak hedatzeko gunea ere sortu nahi izan genuen. Hau da, euskara ez diren beste hizkuntzei ere garrantzia eman nahi genien”. Bilbon, egun, 25 hizkuntza baino gehiago erabiltzen dira: “Guk ez dugu ezer asmatu; hor daude hizkuntza horiek guztiak. Hain baliotsua den aniztasun hori agertu nahi izan dugu irratsaioan. Arabiera, errusiera, aimara, ketxua, galegoa, frantsesa... guztiak agertu izan dira Axa Mixan azken lau urte-

Grabaketak egitea da umeek gustukoak duten zeregina, Axa Mixa irratsaioko arduradunen esanetan.

tan. Nahi dugu umeek oinarrizko esaldiak, agurrak eta zenbakiak ezagut ditzaten; gauza sinpleak. Kultura asko direla jakin dezaten”, azaldu du Verbgruggenek.

Euskararen ezagupena eta erabilpena sustatzea helburu du Axa Mixak. “Askotan, umeek eskolarekin lotzen dute euskara, beste asignatura bat baitlitzen. Umeak, Bilbo aldean behintzat, testuinguru erdaldunetan bizi dira. Batzuk kanpotik etorriak edo kanpotik etorritako familietan jaiok direlako; beste

batzuek, hemengoak izanda ere, guraso erdal-dunak dituztelako. Ez dakite eskolakoak ez diren gaiak buruz berba egiten; ez dute ama hizkuntzan beste trebetasunik. Ikasgelan lantzen ez dituzten gaiak azaltzen ez dakite. Zaila egiten zaie eskolan ikusi ez dutenaz (sentimenduak, esaterako) naturaltasunez berba egitea eta geuk aukera eman nahi diegu”.

4 eta 12 urte bitarteko umeek proposatzen dituzte edukiak, eta gero lan taldeak horri guztiari forma ematen dio. Irratsaio bakoitzak gai bat dauka. Pailazoak, haurren idoloak, musika, oporrak, jolasak, zelan egiten duten lo, kirolak, etxeko animaliak, meditazioa, zigorrak eta sariak, tresna elektronikoa, ospakizunak eta jaiak dira jorratu dituztenetako batzuk. Askotarikoak dira horiek plaza-ratzeko erak ere: ipuinak, txisteak, asmakizunak, iritziak, elkarrizketak eta musika erabiltzen dituzte saioetan. Umeek txisteak eta asmakizunak asmatzen eta kontaktzen dituzte, baita elkarrizketak egin ere. “Erabiltzen duten logika oso bitxia da; ez da, jakina, helduok dugun bera. Politia da ikustea zelako galderak egiten dituzten edota horiek egiteko duten ordena. Behin, talde batek pailazo bat elkarrizketatu zuen, eta lehenengo galdera izan zen ea ezkondu zagoen. Beste batean, suhiltzaileei sirena zelan jotzen zuten galdetu zieten”, dio, barrezka, Verbgruggenek. Grabaketa asko estudioan bertan egin izan badituzte ere, kalea eta eskola dira ohiko eszenatokiak. Bizkaia osoko eskoletan egonak dira, baita Arabako hainbatetan ere. Atzerria ahaztu barik: Belgikan, Katalunian, Txekian, Espainian eta Galizian ere badute Axa Mixaren berri. Lau urte hauetan mila ume baino gehiagok hartu dute parte irratsaioan.

Euskara da irratsaioaren hizkuntza nagusia. Badira beti euskaraz egiten diren kon-

tuak, aurkezpenak, kasu. Beste hizkuntzekin egin ohi duten bezala, gauza sinpleak dira, ulertzeko errazak, gutxien dakitenek ere euskararekiko jarrera baikorra har dezaten. Umeek eginiko ia gauza guztiak ere euskaraz izaten dira.

Irratsaioaren arduradunen esanetan, grabaketak egitea da umeek gogokoen duten zeregina. Sareari esker, irratsaioak entzungai daude nahi duten orduan eta, garrantzitsuen, nahi duten herrian. “Oso politak izan dira umeek aitita-amamei egin dizkieten elkarrizketak, atzokoaz eta gaurkoaz mintzatuz”. Bestalde, Asian edota Amerikan bizi diren familiakoek ere irratsaioak entzutea badute. Horregatik ezin bazterrean utzi beste kultura eta hizkuntzak: Hego Amerikako ipuinak, Errumaniako kantak, Magrebeko ohiturak...

Eskolekin lan egiten dute programako kideek, eta, ahal den neurrian, irakasleekin adosten dituzte hainbat gauza, programazioekin bat egiteko. Curriculumak dakartzan baloreak lantzeko, esaterako, tresna egokia da irratia. Bizkaiko Gurasoen Elkarteak (BIGE) bere gain hartu du eskolekiko harremanak bideratzea.

Tas Tas Irrati Librearen webgunean ez ezik, irratsaioaren blogean (<http://axamixa.blogspot.com>) ere entzun daiteke saioa. Astero jartzen dute zerbait blog horretan: batzuetan ipuinak, beste batzuetan elkarrizketak... Gauza laburrak izan ohi dira, edozein momentutan entzun edo erabil daitezkeenak, bai etxean bai eskolan.

Eta Axa Mixa egiten dutenen seme-alabak hazi diren heinean, zabalagoa bihurtu da hartu nahi duten adin-tarte. Izan ere, irratsaioak berak bere seme-alabak erditu ditu: Mikamada, jaioberriei buruz diharduen irratsaioa, eta gazteei begira egiten den Nahaste Borraste. Tas Tasen adin guztikoek baitute leku. ■

4 eta 12 urte bitarteko umeek proposatzen dituzte saioko edukiak, eta gero lan taldeak horri guztiari forma ematen dio

ogiaren egia
*Denda berritu dugu!
 Zatoz eta bidaiatu
 iraganeko okindegi
 xarmant batera*

Galparsoro
OKINDEGIA

*Antzinako ogiaren
 kabia bihurtu baitugu
 denda zahar berria*

Kale Nagusia 6 (Alde Zaharra) - DONOSTIA - Tel.: 943 421 074

iRUNAZARRA
Taberna · Jate Xea

Merkaderes kalea, 15 · 31001 IRUÑA (Nafarroa)
 T 948 22 51 67 · info@irunazarra.es · www.irunazarra.org